

הפאשקעוויל

עלון בית המדרש
'רעותא'

ראשית קול
פתיחה

זמן רב עבר מאז ה'פשאקע' האחרון בניצוחו של טל חייל, והחלטנו לנסות ולנער את שאריות האבק מקצות אצבעותינו וקודקוד מוחנו. הפאשקוויל הוא העולם הטבעי של בית המדרש, בו מופיעים הרגשות, הרצונות והמחשבות של האנשים בצורה חופשית, לאו דוקא בכלים לימודיים כאלה או אחרים. הוא שיח החולין של המקום, הוא השכל יכולת - והמקום שבו מתגלה הפער שבניהם - חיים. לפעמים מופיעים הדברים בבוסריותם, מן המיה של חיים, גלם שעולים ומופיעים בחוסר צורה, בחוסר יכולת של אחיזה ממשית בהם, ולפעמים מופיעים בהם מסקנות ותובנות בתמציתיותם ולכן הוא פתוח לכול. אנו מקווים שה'פאשקע' הזה הינו סימן לבאות ונצליח להוציאו בקביעות. כמובן שזה תלוי בעיקר בכם התלמידים, החיילים והבוגרים צב"י בזק

קראת כיוון
תוכן

- ראשית קול, קריאת כיוון--עמ' 2
- אש תמיד-----עמ' 3
- היגלי-----עמ' 6
- כח להשתנות-----עמ' 7
- בכיליונה להתרחב-----עמ' 8
- המבדיל-----עמ' 9
- יש ויש-----עמ' 10

תמונת השער:

'עין רעותא', מושב כרמל, דרום הר חברון.
 דרכי הגעה: נכנסים בפניה לשוב כרמל ומיד שמאלה אחרי השער הצהוב והחייל המשועמם.

**אש תמיד. הרב נתן
מאמר**

בעולמם של בתי המדרש צף ועולה שוב ושוב קושי בעל גוון מעשי לכאורה, אך שורשיו נעוצים בעומקים פסיכולוגיים שונים. אחת לזמן מה מוצע פתרון חדש, נשקלת שיטה נוספת כזו או אחרת בכדי לפתור את הבעיה, אך כמדומה שעדיין לא נמצאה הדרך המספקת את הנפש ומבריאה את החולי.

קושי זה, לכשייחשף, יתגלה בפנים רבות, שונות ומגוונות, שרק אחד הפנים שלו הוא הפן הבית - מדרשי. פן זה מופיע בבעיה הנראית כבעיה זוטא - בעיית

החזרות - האם אנו חוזרים על לימודינו או ש'קשיא עתיקי מחדתי'?

שורשים רבים לבעיה זו, שורשים התלויים במבני נפש שונים. יש ואדם אינו חוזר על לימודו כי כבר מאס בו, יש ואינו חוזר כי מחפש הוא חידושים, יש ואינו חוזר כי אין זה חשוב לו לזכור, ואולי מתברר לו כי מעולם לא ייחס חשיבות אמיתית לידיעת התוכן הנלמד. שיטות שאינן שמות לב לשרשי הבעיה כי אם מנסות לפתור את ה'איך' (איך ניצור שיטה טובה יותר לזכור, כיצד נצליח לגרום לכך שהחזרה תהיה יותר מעניינת וכד') מתעלמות מהיחס הנפשי לחזרה, לא יצליחו להביא מזור לכאב.

במסגרת זו נשתדל לדון באבטיפוס מסוג אחר, זן שונה. יש אנשים העוברים מספר לספר, מסוגיה לזו הבאה אחריה, מלימוד רוחני אחד למשנהו, בצורה שיטתית, מקיפה. התנהלות כזו נמצא באנשים אינטנסיביים או לחילופין אנשים שנכנסו לשגרת המשכיות.

עומד לו בחור, מקשיב לוויכוחים לוחטים בבית המדרש ועיתים חושב לעצמו - 'מה לי ולמה שמתרחש כאן?!' או בלשונו של הנסיך הקטן 'אני, אני הייתי הולך בנחת אל המעיין'. מחפש הוא מקוריות, שרשיות, עצמיות, עמקות מהותית, ואין הוא מוצא אותה בהמולת בית המדרש. כיצד יצור קשר עם התורה? כיצד ימצא בחור זה את מקומו, אם לא בהמולת בית המדרש, לפחות בבית המדרש עצמו? רק אם ימצא את עצמו עד תום בעומקו של נושא, בעומקה של סוגיה, רק אם ילמד במיצוי כוחותיו, רק אז יחוש כי הלימוד הוא עולמו.

אותם השקועים עד תום בכל מה שהם עוסקים, כשנאלצים לעזוב את נושא לימודם ולעבור הלאה כתוצאה מהכרח פנימי או חיצוני, עזיבתם כרוכה בקושי, בגעגוע. אבל ברגע שעברו לסוגיה החדשה, הרי שהיא כל עולמם, ואין להם בעולמם עבר או עתיד, רק הווה.

האם בשל כך כל כך קשה לו לחזור - האם דווקא משום שחי הוא את ההווה, לכן אין הוא מסוגל לחזור על העבר? אולי נובע הדבר משום שברגע שהוא חוזר, אין הוא חוזר אלא לומד מחדש, ושוב מתגלות אפשרויות חדשות, ואם כך אין הוא חוזר לעולם, וחזרה תסיט אותו מתכונת הריכוז, העיסוק במקום בו הוא נמצא כעת?

בעיית החזרות היא בעיה זוטא לעומת הבעיה הרחבה יותר - לאדם העוזב את בית המדרש, לעבודה, ללימודים אחרים, קשה למצוא זמן ולקבוע עיתים לתורה. ושוב, באותם שהיו השקועים בלימודם עסקינן - האם זה מלמד שכשהיו בבית המדרש, לא היו לגמרי 'שייכים'? או אולי זה מלמד שהקושי נובע מתביעה לשלמות - 'או שכולי שקוע או שלגמרי לא'? גם זה סוג של חזרה, לא לטקסט מסויים אלא להוויית חיים מסוימת.

הטוטאליות, שאמת יש בה, יוצרת מצב בו אדם מתרחק לגמרי. כך גם בתפילה, קשה להשאר באותו מתח של עבודת ד' בו אנו שרויים בתוך בית המדרש, ומרגע שיוצאים - קשה לחזור, וכך גם באופן כללי, הוא רחוק מכל מה שחום של קדושה שייך אליו. טוטאליות זו יוצרת מבנה נפש הפוך לחלוטין, מבנה נפש של אדם ללא גבורה, ללא יכולת עמידה. היות ואין לו לאדם הכל, אין לו כח לעמוד על שלו ב'החלק'.

לכאורה ניתן לראות את שרשם של כל הקשיים במקור אחד. מקור הקשיים הוא צורת התפיסה שלנו את התורה, צורת תפיסה שביסודה היא חיובית, אבל מולידה קשיים רבים. אנחנו קולטים את התורה כמין אש, אש שכולנו מתמסרים אליה, או שואפים להתמסר אליה, אש היוצרת להט של שקיעה בתורה עם כל עצמיות החיים. צורת תפיסה זו יוצרת תמונה טוטאלית, או שנשקע כל כולנו בתורה, ואם נשאף לפחות מכך, נחוש כי שאיפות אלה הינן חסרות ערך. תפיסה זו יוצרת במצב החיובי שלה חיים שלמים מסביב לתביעות של קודש, אבל מצד שני נוצרת מין צנטריפוגה לא בריאה, שמי שבתוכה, חיו מלאים לכאורה, אבל מי שלא בתוכה...

ראייה כזו מביאה למצב לא בריא, מצב בו התורה באופן העמוק שלה הופכת להיות אלטרנטיבה לחיים הנורמאליים, השלמים, ולא לחיים בעצמם. היכולת להסתפק במה שנראה מועט, היא היכולת להיות קשור לתורה בכל מצב, היכולת להסתפק במה שנראה מועט יוצרת אטמוספירה בו איננו מכבים את שאיפותינו אלא אנחנו רואים את כל החיים כולם כחלק מאותה גדלות. היכולת הזו תשאיר אותנו מתפללים עם כל ליבנו, ואז נוכל תמיד להשאר בגעגוע ובמידת האפשר גם במעשה, להביא את כל החיים ולבוא עם כל החיים, להתפלל.

כלומר - מה שאין אנחנו חוזרים, אין זה רק כי אנחנו חיים את ההווה, אין זה רק כי אנחנו טוטאליים, אלא כי אנחנו בעצם לא חיים באופן מלא. חזרה אינה רק אחריות לתורה, אלא יכולת החזרה מתחילה מכך שאותו טקסט אינו חי רק בקונטקסט מסוים אלא הופך להיות חלק אינטגרלי מחיינו.

היכולת ללמוד באופן חלקי, יכולה להתחיל אחרת ממה שמניע הרבה אנשים, לא בתור פינה של החיים. היכולת ללמוד באופן חלקי יכולה להתחיל ממצב בו הלימוד - לא רק הקשר הרגשי לתורה - אלא הלימוד ממש, הופך להיות חלק ממשי מהחיים. זו דמות אותם אנשים העובדים ועושים מלאכתם עראי ולימודם קבע.

במצב זה כל פרט שלמדנו הוא חלק מהחיים, וכטבעם של חיים הם מתחדשים תמיד, אבל הם קשורים באופן עמוק למה שאנחנו לומדים עכשיו, לא באופן מכני, אלא באופן אורגאני.

תפילה, שהיא הבעה של כל החיים, הופכת להיות אז שלמה יותר, מלאה יותר, מקיפה יותר, שירת חיים.

היגלי צ"ג
תפילה.

לפרוץ אליך נתיבים עלומים ומוסתרים,
לגלות את השבילים המובילים אליך הנסתרת בערפילים,
חבויה בטהרתך בעולם עליון.
ושוב ושוב חוטא לך, אך לא יכול שלא לנסות שוב,
כי אם לא אנסה כנראה שאמות או אחיה כמת.
מוכרח למצא מילים שישאו אותך על גביהם.
אנא, היגלי עליי, העניקי לי מטובך ואחיה,
כי שחה לעפר נפשי מהסחי והמיאוס של חוסר היכולת לבטאות
ולגעת במשהו מיופייך הממכר אשר הפציע עלי מבעד לחרכים
ומאז... להגות בך ולנסות למזג אותך בחיי.
איך אוכל לחיות בלעדייך מפחד מריחוקך וחווה את עזבונוך.
הכנסי וקבעי משכנך בלבי וחייתי.
ואז, אשתה מנחל עדנייך ועידונך ובאורך נראה אור.
אור של הבנה, אור של הפנמה,
אור שעומד מעל לכל תג ומילה.

"נר ה' נשמת אדם".

כח להשתנות. ידידיה הנדל
ש"ד

" כשהאדם ע"ב בתשובה
הרי הוא נעשה לבורא עולמות
וליוצר עצמו ואזוכיותו "
(הרב סולוביצ'יק)

**מי אנחנו עכשיו ומה היינו אמורים להיות
איפה צדקנו והיכן עשינו טעויות
מתי צעדנו קדימה ואת ראשינו אחור שכחנו ל
תן לנו עוד כח להשתנות.**

**מתי הפסקנו לשאול שאלות
ומתי שכחנו לחפש תשובות
האם אחזנו חזק כשבחוץ מבול ונושבות סערות
תן לנו עוד כח להשתנות.**

**מה איבדנו בדרך ומה עוד לא הספקנו לגלות
כמה צחקנו ולמה לא הצלחנו גם לבכות
האם צעקנו בחושך האם המשכנו להאמין המשכנו לקוות
תן לנו עוד כח להשתנות.**

**כדלים וכרשים דפקנו על כל הדלתות
תן לנו כח להשתנות...**

בכיליונה להתרחב. יוחאי וורצמן סיפור

סולם עצום בתוך מרחב אפל, תהום ללא תחתית. שלבים אין ספור בסולם ורק דמות אחת מתוחה בין שלביו, שוכבת על בטנה ידי מתוחות ואוחזות בימין הסולם ורגליה נשענות על שמאלו, דרכה למטה, אל תהומה.

מסע אין קץ החל מני אז ועודו נמשך- מרפים מעט מיישור הידיים והגוף נשמט מטה, שוב מותחים ידיים והם נחבטות, נעצרות בשלב הבא.

שנים של תנועה איטית במרחב האפל אל תהום דרך כל שלבי העולמות, כל שלב בטעמו הוא, כל שלב בפליאותיו. יובלות של נפילה, אדישה, כהה, בלי רצון פנימי ועז, בלי התמודדות ומאבק, בלי שאגה.

דמות קפואה בעפרה המיובש, מחכה שהאבולוציה תעיר מריבצה כוחות קפואים, בין שלבים עלי תהום יורדת ושוקעת.

אי שם במרחבי הזמן, מקום שלבי הסולם השתנה, חפץ הוא להתרחב ושכח את הדמות העפרה, שלביו רחקו מעט זה מזה, שמחים וששים על מופלאותם.

אי שם במרחבי הזמן, דמות קטנה כיווצה ידיה לירד עוד מדרגה אל חביון אחר, ובעודה שולחת ידיה שוב לפני נרעד כל גופה ונשמתה זועזעה עד אין תכלית. או אז ניצת ברק אימה בשיפולי הווייתה והחל להתפשט בתהומותיה וירקום מסכת נשמת רצון פנימי בשורשי הווייתה.

עת איבדה היא אחיזה ואין עוד שלב להיעצר בו- החלה בנפילה מטורפת אל תהום ובעתה עצומה נקרשה בה, נשמת רצון פנימי נולדה בה בביעותיה- להתרחב, למתוח גבולות גופה עד יותאם שוב לסולם.

שנים של נפילה מטורפת בבעתה גמורה, יובלות של פחד אין סופי וטירוף אובדן- החלו להניע בה כוחות. האבולוציה חייבת הייתה להתאים את עצמה אל אותו רצון עז והיא החלה אט אט למתוח את דמותנו הערה, המזועזעת עד יסוד.

מיליוני שנים של בעתות מתחו אותנו אל קצה גבול יכולתנו, מתחו כל ניס וגיד, שריר ועצם, מתחו עד כלות, בכיליון עצום להתרחב, להינצל.

אי שם אי מתי המשיך הסולם לשכוח את דמותנו הקטנה והצווחת בחרדה ושש הוא שוב ושוב להרחיב גבולות שלביו, לגדל עולמותיו.

בתהומות אחרים של זמן ומרחב אולי יהיה בפנינו תשובה מי ינצח במאבק איתנים זה, לבנתיים- דמות וסולם נאבקים להתרחב, אחת צווחת ואחד שש ועלז.

המבדיל. ישעיהו לובין
שיר

כָּל עוֹבְדֵי אֵל זָר
קִרְאוּ בְּקוֹל גָּדוֹל
קִרְעוּ לְבַבְכֶם עַד דָּם יִזוּב עֲלֵיכֶם
זָר הוּא לָכֶם
זָרָה אִשׁ קִרְבַּנְכֶם
רַעַשׁ רוּחַ וְאִשׁ מִרְאָה עֲבוֹדַתְם

וְאֵנוּ בְּנֵי אֵל חַי אֱהוּיָהּ ה'
נְגִילָה וְנִשְׁמָחָה בִּישׁוּעָתוֹ
מִקּוּוִיִּים וּמִצְפִּיִּים תָּמִיד
וְהַשׁוֹכֵן בֵּינֵנוּ וְאָף בִּטּוֹמֹאוֹתֵינוּ
יָשׁוּב לְמַחְנֵה יִשְׂרָאֵל
כָּל מִבְקָשׁ לְמַחֲנֵנוּ יִכְנָס
וְיִמְצָאֵהוּ
הַמֵּאֲמִין בָּהּ יֵאֲמִין בְּיִשְׂרָאֵל
אָף אִם נֶסֶב לְבָם אַחֲרָי
דָּבָר ה' הוּא
וּמִקְדוּשַׁת יִשְׂרָאֵל אֲמוֹנַת ה' אֶחָד

יֵשׁ וַיֵּשׂ. שִׁמְעוּן הַדְּ
שִׁיר

יֵשׁ חַיִּים
בְּעֶרְבוֹב מִתְעַרְפֵּל וְהוֹלֵךְ
מִתְעַרְפֵּל, בּוֹלֵעַ שְׂבָרִים
שֶׁל אֲמוֹת.

יֵשׁ עֶרְבוֹב
בְּחַיִּים מִתְמַשְׁכִּים וְהוֹלְכִים
עַד יָפוֹן הַיּוֹם, עַד יְנוֹסוּ
צִלְלֵי שְׂקָר.

יֵשׁ גְּאֻלָּה
בְּגִלוֹת זוֹרַחַת קִמְעָה
טַפִּין טַפִּין תְּטַפְּטוּף
וְתַחְצַב.

וַיֵּשׂ גְּלוֹת
בְּזָרִיחַת גְּאֻלָּה מִתְבַּהֲרֶת
מִחֲשָׁכֶת, מֵאֲדָמוֹת
מִחֲיָה.

וְאֶעֱבֵר עֲלֵיךְ נֶאֱרָאד, מִתְבּוֹסֶסֶת בְּדַמִּינְךָ; וְאִמְרֵךְ לְךָ בְּדַמִּינְךָ חַיִּי. " (יחזקאל טו, ו)

כח' שבט תשס"ח, נכתב בעקבות הפיגוע בדימונה